

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΜΑΔΡΙΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2024
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΟΡΡΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΝΔΟΡΡΑΣ

Παντελής Γκάσιος, Σύμβουλος ΟΕΥ Α'
Χριστίνα Οικονόμου, Γραμματέας ΟΕΥ Β'

Μαδρίτη, Ιούνιος 2025

Πίνακας περιεχομένων

1. Γενικά στοιχεία	3
1.1 Επίσκεψη της χώρας.....	3
1.2 Πληθυσμός	3
2. Οικονομία	4
2.1 Δομή της οικονομίας.....	4
2.2 Εξωτερικό Εμπόριο	6
2.3 Διμερές Εμπόριο Ελλάδας- Ανδόρρας	8
2.3.1 Ελληνικές εξαγωγές στην Ανδόρρα	8
2.3.2 Ελληνικές εισαγωγές από την Ανδόρρα	8
2.4 Αγορά Εργασίας- Επιχειρήσεις	9
2.5 Δημόσιος Τομέας - φορολογία	10
2.6 Αγροτικός τομέας.....	11
2.7 Βιομηχανία.....	11
2.8 Υπηρεσίες	12
2.9 Τουρισμός	12
2.10 Χρηματοπιστωτικός τομέας.....	12
3. Συμπεράσματα	13
4. Πηγές	13

1. Γενικά στοιχεία

1.1 Επισκόπηση της χώρας

Το Πριγκιπάτο της Ανδόρρας, βρίσκεται στην περιοχή των Πυρηναίων, αποτελεί περικλειστο κράτος και συνορεύει βορειανατολικά με την περιοχή Foix της Γαλλίας και νοτιοδυτικά με την Ισπανία. Έχει έκταση 468 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 87.682 κατοίκους, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Πριγκιπάτου (Μάιος 2025). Πρωτεύουσα του Πριγκιπάτου είναι η Andorra la Vella, με πληθυσμό 25.905 κατοίκους (απογραφή δημοτικών περιοχών 2024).

Το συνολικό μήκος της χώρας είναι 40 χλμ. Η Ανδόρρα χωρίζεται σε επτά Κοινότητες, αναφορικά με το πολιτικό διοικητικό επίπεδο της χώρας, οι οποίες είναι: Canillo, Encamp, Ordino, La Massana, Andorra la Vella, San Julián de Loria και Escaldes-Engordany. Επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η καταλανική, ενώ άλλες γλώσσες σε κοινή χρήση είναι η ισπανική, η πορτογαλική και η γαλλική. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού ήταν 2,3% για το 2024, με τον ρυθμό γεννήσεων να είναι 5,75 γεννήσεις/1.000 κατοίκους και θανάτων 4,28 θάνατοι/1.000 κατοίκους (στοιχεία 2024).

Το Πριγκιπάτο της Ανδόρρας είναι αυτοτελές, το πολίτευμά του είναι Κοινοβουλευτική Δημοκρατία από το 1993, έτος κατά το οποίο, κατόπιν διενέργειας δημοψηφίσματος, ψηφίστηκε το νέο Σύνταγμα. Του Πριγκιπάτου της Ανδόρρας ηγούνται από κοινού, ως επίτιμοι Πρίγκιπες, ο Πρόεδρος της Γαλλίας και ο επίσκοπος της ισπανικής πόλης Urgell στην Καταλονία. Το Κοινοβούλιο (Γενικό Συμβούλιο) αποτελείται από 28 έως 42 μέλη, των οποίων η θητεία διαρκεί 4 έτη. Πρωθυπουργός της χώρας είναι από το 2019 ο κ. Xavier Espot Zamora.

Η χώρα είναι μέλος του ΟΗΕ από το 1993 και του Συμβουλίου της Ευρώπης από το 1994. Επίσης είναι μέλος του ΟΑΣΕ, της UNCTAD, του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, της UNESCO, ενώ κατέχει θέση παρατηρητή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και από το 1991 διαθέτει ειδική συμφωνία με την Ε.Ε. Οι προτεραιότητες της Κυβέρνησης είναι η οικονομία και οι σχέσεις με την Ε.Ε.

1.2 Πληθυσμός

Ο πληθυσμός της Ανδόρρας το 2024 ανερχόταν σε 87.682 κατοίκους, εκ των οποίων λιγότεροι από το ήμισυ (45,3%), συγκεκριμένα 39.470 είναι Ανδορρανοί. Οι υπόλοιποι είναι κυρίως Ισπανοί (23,8%), Πορτογάλοι (9,8%), Γάλλοι (4,4%) και Αργεντινοί (3,6%). Για ένα μικρό διάστημα τεσσάρων χρόνων, στα μέσα της δεκαετίας του 1990, η μετανάστευση σταμάτησε και ξεκίνησε εκ νέου μετά το 1998, όμως με βραδύτερο ρυθμό, συγκριτικά με την προηγούμενη περίοδο μετανάστευσης. Η μεταναστευτική ροή σταμάτησε ξανά το 2009-2010, λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης, η οποία επηρέασε και την Ανδόρρα. Από το 2014, τόσο το εγγεγραμμένο όσο και το εκτιμώμενο ποσοστό του πληθυσμού, ξεκίνησαν να καταγράφουν ανοδική τάση, η οποία είχε θετικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

Όσον αφορά τη γεννητικότητα, αυτή εμφανίζεται μάλλον χαμηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ και τα επίπεδα των γάμων είναι σχετικά χαμηλότερα σε σύγκριση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Το ποσοστό θνησιμότητας είναι χαμηλότερο από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά

ποσοστά, γεγονός που μπορεί να εξηγηθεί, σε μεγάλο βαθμό, από την επιλογή πολλών μεταναστών να επιστρέφουν στη χώρα προέλευσής τους μετά την συνταξιοδότησή τους. Ως εκ τούτου, η συνολική αναλογία νεανικού (έως 14 ετών) και μεγαλύτερου σε ηλικία πληθυσμού (65 ετών και άνω) επί του συνολικού πληθυσμού στη χώρα είναι χαμηλότερη συγκριτικά με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους, ανερχόμενη σε 26,5% το 2024. Η προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση ανέρχεται στα 84,6 έτη (στοιχεία 2023), ενώ ο μέσος όρος ηλικίας του πληθυσμού της χώρας είναι 42,6 έτη (στοιχεία 2024).

2. Οικονομία

2.1 Δομή της οικονομίας

Το Πριγκιπάτο της Ανδόρρας διαθέτει αναπτυγμένη οικονομία και ελεύθερη αγορά, με κατά κεφαλήν εισόδημα υψηλότερο τόσο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, όσο και από το επίπεδο των γειτόνων της, δηλαδή της Ισπανίας και της Γαλλίας. Συγκεκριμένα, το ονομαστικό ΑΕΠ της Ανδόρρας το 2024 αυξήθηκε κατά 3,4% σε ετήσια βάση στα 3,732 δισ. ευρώ. Το ονομαστικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπολογίζεται το 2024 στα 42.853 ευρώ, σύμφωνα με τα στοιχεία της στατιστικής αρχής της χώρας, αυξημένο κατά 4,2% σε ονομαστικούς όρους έναντι του 2023. Ο πληθωρισμός το 2024 έφθασε το 2,6%, το 2023 το 4,6%, έναντι 7,1% το 2022, 3,3% το 2021 και αρνητικού πληθωρισμού της τάξεως του 0,2% το 2020.

Με βάση πλέον πρόσφατα στοιχεία (έτους 2023), τη μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας έχουν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο (16,1%) ακολουθούμενα από τις κτηματομεσιτικές υπηρεσίες (μερίδιο 15,6%), τις δημόσιες υπηρεσίες (13,4%), τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (13,4%), τις επαγγελματικές / επιστημονικές / τεχνικές δραστηριότητες (8,6%), τις κατασκευές (8,5%), τον τουρισμό / εστίαση (7%), καθώς και τις δραστηριότητες τέχνης και αναψυχής (6,2%). Σημειώνεται ότι τα ακριβή στοιχεία ως προς την κατανομή του ΑΕΠ ανά τομέα για το 2024, δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί, ωστόσο η γενική τάση δείχνει ότι οι υπηρεσίες συνεχίζουν να κυριαρχούν στην οικονομία της χώρας.

Επισημαίνεται ότι τη χώρα επισκέπτονται ελαφρώς λιγότεροι από 10 εκατ. ξένοι τουρίστες σε ετήσια βάση (9,65 εκατ. άτομα το 2024, έναντι 9,37 εκατ. ατόμων το 2023, 8,43 εκατ. το 2022 και 8,23 εκατ. το 2019, έτος πριν την πανδημία), ενώ συνολικά οι υπηρεσίες που σχετίζονται με την τουριστική δραστηριότητα, τα ακίνητα και τα χρηματοοικονομικά υπολογίζεται ότι συνεισφέρουν περίπου κατά 78,3% στο ΑΕΠ της χώρας. Ο βιομηχανικός κλάδος εκτιμάται ότι συνεισέφερε συνολικά κατά 12,4% του ΑΕΠ για το 2024. Η γεωργική παραγωγή είναι περιορισμένη - μόνο το 5% της γης είναι αρόσιμη - και τα περισσότερα τρόφιμα πρέπει να εισαχθούν, καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο την οικονομία εξαιρετικά ευάλωτη στις μεταβολές των τιμών των καυσίμων και των τροφίμων. Το κύριο ζωικό κεφάλαιο είναι τα πρόβατα, ενώ συνολικά ο πρωτογενής τομέας αναλογεί μόλις στο 0,5% του ΑΕΠ.

Η Ανδόρρα απολαμβάνει ειδικής σχέσης με την Ε.Ε., δεδομένου ότι διαθέτει ήδη τελωνειακή ένωση με αυτήν από το έτος 1991 (όπως και ο Αγ. Μαρίνος). Η Ανδόρρα αντιμετωπίζεται ως μέλος της τελωνειακής ένωσης όσον αφορά το εμπόριο μεταποιημένων αγαθών τα οποία διακινούνται χωρίς δασμούς, ωστόσο αντιθέτως σε ό,τι αφορά το εμπόριο γεωργικών

προϊόντων η Ανδόρρα αντιμετωπίζεται ως μη μέλος (σε αντίθεση με τον Αγ. Μαρίνο που διαθέτει τελωνειακή ένωση με την Ε.Ε. για τα γεωργικά προϊόντα από το 2002). Η Ανδόρρα δεν αποτελεί μέρος του χώρου Schengen, ενώ διατηρεί μέρος των συννοριακών της ελέγχων μόνο σε ορισμένες συννοριακές διελεύσεις με την Γαλλία και την Ισπανία. Διεξάγονται πάντως τελωνειακοί έλεγχοι, δεδομένου ότι το επίπεδο του ΦΠΑ και άλλων έμμεσων φόρων σε διάφορα αγαθά είναι χαμηλό στην Ανδόρρα, με αποτέλεσμα κάποιοι ταξιδιώτες να προσπαθούν να επωφεληθούν. Το ευρώ χρησιμοποιείται ως επίσημο νόμισμα στις συναλλαγές της χώρας.

Στο τέλος του 2023 η Ε.Ε. και η Ανδόρρα (καθώς και ο Αγ. Μαρίνος) ολοκλήρωσαν διαπραγματεύσεις επί Συμφωνίας Σύνδεσης, η έναρξη ισχύος της οποίας απαιτεί ωστόσο ακόμη ορισμένα βήματα, τόσο από πλευράς Ε.Ε., τα οποία η Ευρ. Επιτροπή ελπίζει να «κλείσει» έως το τέλος του τρέχοντος έτους, όσο και από πλευράς Ανδόρρας, με διεξαγωγή σχετικού δημοψηφίσματος προς έγκριση της Συμφωνίας που προγραμματίζεται για μέσα στο 2025. Από την άλλη πλευρά, η Ευρ. Επιτροπή προσδοκά ότι το Συμβούλιο Ε.Ε. θα την εξουσιοδοτήσει να υπογράψει τη Συμφωνία Σύνδεσης προς τα τέλη του 2025. Η Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ε. - Ανδόρρας έχει χαρακτηριστεί από πλευράς Ευρ. Επιτροπής ως «η πληρέστερη που υφίσταται με τρίτη χώρα», γεγονός που έχει πυροδοτήσει αντιδράσεις από κόμματα της αντιπολίτευσης που φοβούνται «σημαντική απώλεια κυριαρχίας».

Επισημαίνεται ότι η κατ' αρχήν συμφωνία που επετεύχθη στις 12/12/2023 (μεταξύ Ευρ. Επιτροπής, Ανδόρρας και Αγ. Μαρίνου) ήλθε ως αποτέλεσμα οκτώ ετών διαπραγματεύσεων για Συμφωνία Σύνδεσης (οι διαπραγματεύσεις είχαν ξεκινήσει τον Μάρτιο 2015), προβλέποντας τη συμμετοχή των δύο μικροκρατών στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε. σε ίσους όρους ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, αλλά με προοδευτικό τρόπο και ανάλογα με το αποτέλεσμα της επαλήθευσης της αρτιότητας των κανονιστικών και εποπτικών τους πλαισίων (ειδικότερα όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες). Παράλληλα, δημιουργείται αναπτυξιακό πλαίσιο για το διάλογο και τη συνεργασία σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (έρευνα και ανάπτυξη, εκπαίδευση, κοινωνική πολιτική, περιβάλλον, προστασία των καταναλωτών, πολιτισμό ή περιφερειακή συνεργασία), καθώς και θεσμικό πλαίσιο για την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συμφωνιών Σύνδεσης σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομολογία.

Η Ανδόρρα έχει αναπτύξει εξελιγμένες υποδομές, οι οποίες περιλαμβάνουν ολοκληρωμένο δίκτυο οπτικών ινών που καλύπτει ολόκληρη τη χώρα. Η δυνατότητα αγοράς ποικιλίας αδασολόγητων / αφορολόγητων προϊόντων σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων, καθώς και η ύπαρξη πληθώρας θερινών και χειμερινών θέρετρων της χώρας προσελκύουν εκατομμύρια ξένους επισκέπτες ετησίως. Το νόμισμα της χώρας είναι το ευρώ και υπόκειται ουσιαστικά στη νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Το συγκριτικό πλεονέκτημα που είχε παλαιότερα η Ανδόρρα ως φορολογικός παράδεισος εξαιτίας του εξαιρετικά ευνοϊκού φορολογικού της καθεστώτος έχει διαβρωθεί σταδιακά με το άνοιγμα των συνόρων της προς τις δύο μεγάλες γειτονικές της χώρες με αποτέλεσμα τη διευκόλυνση των μετακινήσεων και των συναλλαγών με αυτές. Ταυτόχρονα, η Κυβέρνηση της χώρας άμβλυσε σταδιακά την εγχώρια νομοθεσία περί τραπεζικού απορρήτου υπό την πίεση της Ε.Ε., των ΗΠΑ και του ΟΟΣΑ, με αποτέλεσμα το 2017 να εγκαταλείψει ουσιαστικά το

απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων και συναλλαγών και να επιτρέψει την ανταλλαγή τραπεζικών / φορολογικών πληροφοριών με την Ε.Ε. και τον ΟΟΣΑ. Το 2018 τόσο η Ε.Ε. όσο και ο ΟΟΣΑ απέσυραν το Πριγκιπάτο της Ανδόρρας από τη «μαύρη λίστα» των φορολογικών παραδείσων. Το 2020 η Ανδόρρα έγινε δεκτή ως μέλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Η συμμετοχή της στο ΔΝΤ προσδίδει μεγαλύτερη σταθερότητα και αξιοπιστία στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ανδόρρας. Σημειώνεται ότι η Ισπανία σταμάτησε το 2010 να θεωρεί την Ανδόρρα φορολογικό παράδεισο, κατόπιν υπογραφής ειδικής συμφωνίας διμερούς συνεργασίας σε φορολογικά ζητήματα. Η οικονομία της Ανδόρρας επηρεάστηκε τα τελευταία χρόνια από τις σημαντικές συμφωνίες που υπέγραψε η Κυβέρνησή της με αρκετές χώρες της Ε.Ε., όπως επίσης και από σημαντικές διεθνείς συμφωνίες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και τη φορολογική διαφάνεια, στο πλαίσιο Οργανισμών όπως ο ΟΟΣΑ.

Για την παροχή κινήτρων για ανάπτυξη και διαφοροποίηση στην οικονομία, η Κυβέρνηση της Ανδόρρας εκκίνησε την υλοποίηση οικονομικών μεταρρυθμίσεων το 2006. Το Κοινοβούλιο της χώρας ενέκρινε τρεις νόμους που συμπλήρωσαν την πρώτη φάση ενίσχυσης της οικονομικής διαφάνειας, αφ' ενός όσον αφορά τις επιχειρήσεις (Οκτώβριος 2007) και αφ' ετέρου σε ό,τι αφορά τις ξένες επενδύσεις (Απρίλιος 2008 και Ιούνιος 2012). Από το 2011 έως το 2015, το Κοινοβούλιο της Ανδόρρας ενέκρινε επίσης σειρά άμεσων φόρων υπό τη μορφή φόρων επί των εταιρικών κερδών, επί των ατομικών εισοδημάτων κατοίκων και μη κατοίκων, καθώς και επί των κερδών κεφαλαίου, των αποταμιεύσεων και των οικονομικών δραστηριοτήτων, αποσκοπώντας στη δημιουργία ενός διαφανούς, σύγχρονου και διεθνώς συγκρίσιμου ρυθμιστικού πλαισίου, προκειμένου να προσελκυσθούν περισσότερες ξένες επενδύσεις και επιχειρήσεις με επιθυμία εγκατάστασης στη χώρα, συνεισφέροντας υψηλότερη προστιθέμενη αξία στο ΑΕΠ αυτής.

Η διαδικασία της εναρμόνισης της χώρας προς τις διεθνείς προδιαγραφές φορολογικής και τραπεζικής διαφάνειας οδηγεί σταδιακά σε ένα νέο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, στο οποίο οι ξένες επενδύσεις και η διεθνοποίηση των επιχειρήσεων της Ανδόρρας αποτελούν ολοένα και περισσότερο τους νέους πυλώνες για την οικονομία. Ο νόμος περί ξένων επενδύσεων που τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο 2012 επιτρέποντας την εξ ολοκλήρου ξένη εταιρική ιδιοκτησία και καταργώντας ορισμένους περιορισμούς στην εγκατάσταση και εργασία ξένων επαγγελματιών στη χώρα, καθώς και οι συμφωνίες που έχουν υπογραφεί τα τελευταία χρόνια με κράτη της Ε.Ε. για φορολογικά ζητήματα, επιβεβαιώνουν τη συνεχή πρόοδο της Ανδόρρας προς ενσωμάτωσή της στον ευρωπαϊκό χώρο, δημιουργώντας ευκαιρίες τόσο για επενδύσεις όσο και για οικονομική ανάπτυξη. Ο κρατικός Οργανισμός προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης, της καινοτομίας και της προσέλκυσης επενδύσεων της Ανδόρρας ονομάζεται Andorra Business.

2.2 Εξωτερικό Εμπόριο

Το 2024, η Ανδόρρα εξήγε προϊόντα αξίας 195,54 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας ετήσια μείωση της τάξεως του 17,3% έναντι του προηγούμενου έτους. Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών της προορίζεται για τη γείτονα χώρα, Ισπανία, με το ποσοστό επί του συνόλου να τοποθετείται στο 49,3% (96,45 εκατ. ευρώ το 2024). Δεύτερος μεγαλύτερος εισαγωγέας προϊόντων από την Ανδόρρα είναι η Γαλλία που απορρόφησε το 2024 το 16% του συνόλου των εξαγωγών (31,2 εκατ. ευρώ), ενώ ακολουθεί το Ην. Βασίλειο με 7,8% του συνόλου (15,2 εκατ. ευρώ). Στις αρχές της δεκαετίας του '90, οι δύο πρώτες χώρες απορροφούσαν περίπου ίσο μερίδιο των

εξωτερικών εμπορικών ροών της Ανδόρρας, ωστόσο τα τελευταία έτη οι εμπορικές σχέσεις με την Ισπανία εμφανίζονται ολοένα και πιο δυναμικές από τις αντίστοιχες με τη Γαλλία, ανατρέποντας την πρότερη ισορροπία, κλίνοντας προς την πλευρά της Ισπανίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της επίσημης στατιστικής Αρχής της Ανδόρρας για το 2024, η αξία των εξαγωγών στην Ελλάδα έφθασε ανήλθε στα 30.407 ευρώ, σημειώνοντας αξιοσημείωτη αύξηση σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, κατά το οποίο είχαν ανέλθει μόλις στο ποσό των 8.927 ευρώ (αύξηση 240,6%).

Οι κορυφαίες εξαγωγές της Ανδόρρας για το 2024 ήταν στις κατηγορίες: [85] Μηχανές, Συσκευές και Υλικά Ηλεκτρικά και τα Μέρη τους (49,04 εκατ. ευρώ, μερίδιο 25,1%), [87] Οχήματα (47,37 εκατ. ευρώ, μερίδιο 24,2% των συνολικών εξαγωγών), [90] Όργανα και Συσκευές Οπτικής, Φωτογραφίας ή Κινηματογραφίας, Μέτρησης, Ελέγχου ή Ακρίβειας, Όργανα και Συσκευές Ιατροχειρουργικής (19,34 εκατ. ευρώ, μερίδιο 9,9%), [71] Μαργαριτάρια, πολύτιμοι λίθοι και πολύτιμες πέτρες, πολύτιμα μέταλλα (14,37 εκατ. ευρώ, μερίδιο 7,3%).

Εξαγωγές Ανδόρρας κατά το έτος 2024		
Χώρα προέλευσης	Αξία (σε ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
Ισπανία	96.451.470	49,3 %
Γαλλία	31.239.860	15,6 %
Ην. Βασίλειο	15.201.656	7,8 %
Η.Π.Α.	6.102.834	3,1%
Χονγκ - Κονγκ	5.979.019	3,1 %
.....		
Ελλάδα	30.407	0,016%

Πηγή: Κυβέρνηση της Ανδόρρας, Τμήμα Στατιστικών

Το 2024 η Ανδόρρα εισήγε προϊόντα συνολικής αξίας 1,838 δισ. ευρώ, ποσό μειωμένο κατά 0,4% έναντι του 2023 (στα 1,846 δισ. ευρώ). Ο μεγαλύτερος προμηθευτής της Ανδόρρας είναι η Ισπανία από την οποία κάλυψε μερίδιο 59,1% του συνόλου των εισαγωγών, ήτοι 1,087 δισ. ευρώ, ποσό μειωμένο κατά 8,8% σε σύγκριση με το 2023. Στη δεύτερη θέση είναι η Γαλλία, από την οποία εισήχθησαν προϊόντα αξίας 199,75 εκατ. ευρώ, ποσό αυξημένο κατά 1,2% σε σύγκριση με το 2023, με μερίδιο 10,9% των συνολικών εισαγωγών της Ανδόρρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της επίσημης στατιστικής Αρχής της Ανδόρρας για το 2024, η αξία των εισαγωγών από την Ελλάδα έφθασε τα 264.386 ευρώ, αυξημένη κατά 23.293 ευρώ, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (αύξηση 9,7 %).

Οι κορυφαίες εισαγωγές της Ανδόρρας για το 2024 ήταν τα [87] Οχήματα (314,97εκατ. ευρώ, μερίδιο 17,1% των συνολικών εισαγωγών), [27] Ορυκτά Καύσιμα (136,61 εκατ. ευρώ, μερίδιο 7,4%), [33] Αιθέρια Έλαια, Καλλυντικά Παρασκευάσματα (121,37 εκατ. ευρώ, μερίδιο 6,6%), [85] Μηχανές, Συσκευές και Υλικά Ηλεκτρικά και τα Μέρη τους (106,69 εκατ. ευρώ, μερίδιο 5,8%), και [22] Ποτά, Οινοπνευματώδη Ποτά, Ξύδια (97,08 εκατ. ευρώ, μερίδιο 5,3%).

Εισαγωγές Ανδόρρας κατά το έτος 2024		
Χώρα προέλευσης	Αξία (σε ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
Ισπανία	1.087.383.956	59,1%
Γαλλία	199.750.757	10,9%
Γερμανία	151.480.156	8,2%
Ιταλία	70.876.578	3,9%
Κίνα	61.074.178	3,3%
.....		
Ελλάδα	264.386	0,014%

Πηγή: Κυβέρνηση της Ανδόρρας, Τμήμα Στατιστικών

2.3 Διμερές Εμπόριο Ελλάδας- Ανδόρρας

Επισημαίνεται ότι οι αξίες των εισαγωγών και των εξαγωγών παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ των στοιχείων των επισήμων στατιστικών Αρχών εκάστης χώρας. Οι ακόλουθοι πίνακες συμπληρώθηκαν βάσει των στοιχείων που έχει δημοσιεύσει η ΕΛ.ΣΤΑΤ.

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΝΔΟΡΡΑΣ

	2020	2021	2022	2023	2024
Εξαγωγές αγαθών (αξία, ευρώ)	163.606	236.395	335.336	200.026	307.491
Εισαγωγές αγαθών (αξία, ευρώ)	448.130	395.194	617.925	248.606	511.995
Εμπορικό ισοζύγιο (αξία, ευρώ)	-284.524	-158.799	-282.589	-48.580	-204.504

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης

2.3.1 Ελληνικές εξαγωγές στην Ανδόρρα

Οι εξαγωγές της Ελλάδας στο Πριγκιπάτο της Ανδόρρας, το 2024 έφθασαν τα 307.491 ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 53,7% σε σύγκριση με το 2023 (ήταν στα 200.026 ευρώ). Μεταξύ των κύριων προϊόντων που εξαγει η χώρα μας στο Πριγκιπάτο είναι τα προϊόντα καπνού [24] και συγκεκριμένα η κατηγορία 2402, πούρα & πουράκια, τα προϊόντα αλουμινίου [76], πλαστικές ύλες [39], καθώς και γόμες, ρητίνες εκχυλίσματα δυτικά κ.α. [13].

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2023		2024	
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο
[24] Καπνά	73.346	36,7%	121.234	39,4%
[76] Αργίλιο, τεχνουργήματα από αργίλιο	41.175	20,6%	76.614	24,9%
[39] Πλαστικές ύλες	135	0,1%	25.370	8,3%
[13] Γόμες, ρητίνες, εκχυλίσματα φυτικά	-	-	19.250	6,3%
[48] Χαρτί και χαρτόνια	9.952	5,0 %	19.033	6,2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης

2.3.2 Ελληνικές εισαγωγές από την Ανδόρρα

Αντίστοιχα, στον κατωτέρω πίνακα φαίνονται οι εισαγωγές της Ελλάδας από την Ανδόρρα, κατά τα έτη 2023-2024. Κατά το 2024, οι εισαγωγές εκτινάχθηκαν κατά 105,9%, στα

511.995 ευρώ, έναντι 248.606 ευρώ το 2023. Σημαντική ήταν η συμβολή των προϊόντων από πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα [73], των φυτικών ινών και νημάτων [53], των προϊόντων από χυτοσίδηρο, σίδηρο και χάλυβα [72], καθώς και των προϊόντων από γυαλί [70].

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2023		2024	
	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο	Αξία (σε ευρώ)	% στο σύνολο
[73] Τεχνουργήματα από σίδηρο / χάλυβα	1.791	0,7%	120.505	23,5%
[53] Φυτικές υφαντικές ίνες, νήματα	-	-	85.374	16,7%
[72] Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας	-	-	84.580	16,5%
[70] Γυαλί, τεχνουργήματα από γυαλί	9.164	3,7%	55.448	10,8%
[76] Αργίλιο, τεχνουργήματα από αργίλιο	-	-	42.788	8,4%
[42] Τεχνουργήματα από δέρμα	-	-	35.382	6,9%
Λοιπά προϊόντα	237.651	95,6 %	87.918	17,0 %

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης

2.4 Αγορά Εργασίας- Επιχειρήσεις

Ο υψηλός βαθμός επίδρασης των δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα - και ιδίως του τουρισμού - στην οικονομία έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ευέλικτων συνθηκών απασχόλησης και εποχικών θέσεων απασχόλησης. Ως συνέπεια της πανδημίας, στην Ανδόρρα το σύνολο των ξενοδοχειακών καταλυμάτων είχε μειωθεί τα έτη 2020 και 2021, ανερχόμενο σε 225 και 216 μονάδες αντίστοιχα, έναντι 239 μονάδων το 2018 και 230 το 2019. Το 2022 ο αριθμός καταλυμάτων αυξήθηκε εκ νέου σε 226, ενώ το 2023 μειώθηκε σε 218 τουριστικά καταλύματα. Σχετικά με το έτος 2024, ο αριθμός των ξενοδοχειακών καταλυμάτων παρέμεινε στα ίδια επίπεδα (219 μονάδες). Συνολικά στον τομέα των τουριστικών καταλυμάτων και της εστίασης απασχολήθηκαν το 2024 5.516 εργαζόμενοι, έναντι 5.417 το 2023, και 5.194 το 2022, ενώ σημαντικότερες κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας που συγκεντρώνουν τον κύριο όγκο της απασχόλησης είναι το χονδρικό εμπόριο (9.457 εργαζόμενους το 2024), οι κτηματομεσιτικές υπηρεσίες (7.385 εργαζόμενους), οι δημόσιες υπηρεσίες (4.725 εργαζόμενους), οι κατασκευές (4.389 εργαζόμενους) και οι κοινωνικές υπηρεσίες (3.548 εργαζόμενους).

Από τα επίσημα στοιχεία της στατιστικής Αρχής της χώρας, το 2024 ο μέσος μισθός ανερχόταν σε 2.570,80 ευρώ ανά μήνα, ενώ ο ελάχιστος μισθός ανερχόταν με βάση στοιχεία Ιανουαρίου 2025 σε 8,35 ευρώ ανά ώρα ή 1.447,33 ευρώ μηνιαίως. Οι υψηλότεροι μισθοί παρατηρούνται στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, καθώς φθάνουν τα 5.130,80 ευρώ μηνιαίως (στοιχεία 2024). Αντίθετα, οι χαμηλότεροι μισθοί παρατηρούνται σε οικιακούς βοηθούς (1.812 ευρώ το 2024), παρεμφερείς δραστηριότητες κοινωνικής / οικιακής εργασίας (1.680,20 ευρώ) και στον τομέα τουρισμού / εστίασης (1.936,10 ευρώ).

Η Ανδόρρα έχει παραδοσιακά εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας, το οποίο σπάνια ξεπερνούσε το 2,5%, στο οποίο συμβάλλει η κλειστή πολιτική της χώρας για την αναζήτηση εργασίας από μη κατοίκους της Ανδόρρας. Οι αλλοδαποί που επιθυμούν να εργαστούν στην Ανδόρρα χρειάζονται άδειες εργασίας τις οποίες εξασφαλίζουν οι εργοδότες τους, ενώ η αυτοαπασχόληση γενικά επιτρέπεται έπειτα από 10 έτη παραμονής / εργασίας στη χώρα. Εφ'

όσον κάποιος δεν έχει Ανδορρανή υπηκοότητα ή δεν είναι εγγεγραμμένος κάτοικος και προκειμένου να γίνει δεκτός σε θέση εργασίας, πρέπει να διαπιστωθεί από τις Αρχές ότι ουδείς πολίτης των δύο προαναφερθεισών κατηγοριών δεν δύναται ή δεν επιθυμεί να εργαστεί στη συγκεκριμένη θέση. Η πανδημία έπληξε έως έναν βαθμό την αγορά εργασίας της Ανδόρρας, αφού η ανεργία του 2020 έφθασε το 2,9%, το 2021 έφθασε το 3,3%, ωστόσο το 2022 ο δείκτης ανεργίας υποχώρησε στο 2,1%, ενώ το 2023 έπεσε στο 1,5%, ποσοστό που διατηρήθηκε το έτος 2024. Το ποσοστό των απασχολούμενων έφθασε το 2024 το 82,5% του συνολικού ενεργού πληθυσμού μεταξύ 15 και 64 ετών.

Στη χώρα λειτουργεί ειδική Υπηρεσία ευρέσεως εργασίας, που αποτελεί δωρεάν δημόσια υπηρεσία. Σκοπός της είναι η προώθηση και η πραγματοποίηση της εργασιακής διαμεσολάβησης, στο πλαίσιο της ποιοτικής αλλά και ποσοτικής αντιστοίχισης της προσφοράς και της ζήτησης, καθώς και η παροχή στην Κυβέρνηση της χώρας επαρκών πληροφοριών σχετικά με θέματα προσφοράς και ζήτησης εργασίας, ώστε να είναι σε θέση να εκπληρώνει τα καθήκοντά της και να πραγματοποιεί τους στόχους, που θέτει στα ζητήματα απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης.

Στο Πριγκιπάτο της Ανδόρρας, το 2024 λειτουργούσαν 16.331 επιχειρήσεις, αριθμός αυξημένος κατά 8,1% έναντι του 2023. Στο τέλος του 2023, λίγο παραπάνω από το ένα πέμπτο των επιχειρήσεων που λειτουργούσαν στην Ανδόρρα αφορούσε το χονδρικό και λιανικό εμπόριο (3.238 εταιρείες), ενώ ακολουθούσαν οι επιχειρήσεις επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών υπηρεσιών (2.686 εταιρείες), οι επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής (1.100 εταιρείες), οι επιχειρήσεις τουριστικών καταλυμάτων / εστίασης (1.038 εταιρείες) και κατασκευών (1.018 εταιρείες).

2.5 Δημόσιος Τομέας - φορολογία

Ο δημόσιος τομέας της Ανδόρρας αποτελείται από την κεντρική Κυβέρνηση, επτά τοπικές Κυβερνήσεις, το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της Ανδόρρας (CASS), τους ημιδημόσιους οργανισμούς, τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και τους δημόσιους επενδυτικούς φορείς.

Κύρια πηγή κρατικών εσόδων στην Ανδόρρα υπήρξαν παραδοσιακά οι έμμεσοι φόροι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν με βάση στοιχεία προϋπολογισμού του 2024 το 25,6% του συνόλου των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού. Επισημαίνεται ότι τα έσοδα από άμεσους φόρους έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα των νέων μορφών φόρων που άρχισαν να εφαρμόζονται από το 2012 και έπειτα. Κατά συνέπεια, το ποσοστό των άμεσων φόρων έχει αυξηθεί στο 43% των συνολικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού το 2024.

Το επίπεδο φορολογίας του Πριγκιπάτου είναι ιδιαίτερα χαμηλό, ενώ η χώρα μας εξακολουθεί να κατατάσσει την Ανδόρρα στον σχετικό κατάλογο χωρών που αποτελούν φορολογικούς παραδείσους. Συγκεκριμένα, ο γενικός συντελεστής ΦΠΑ ανέρχεται στο 4,5%, ενώ ισχύουν και μειωμένοι συντελεστές για ορισμένες κατηγορίες αγαθών: 1% για βιβλία και εκδόσεις Τύπου, τρόφιμα και ποτά, 2,5% για έργα τέχνης και υπηρεσίες τουριστικών πρακτόρων, ενώ αυξημένος συντελεστής ΦΠΑ, ύψους 9,5%, εφαρμόζεται στις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Φυσικά πρόσωπα με εισοδήματα έως 24.000 ευρώ, ετησίως, δεν καταβάλλουν φόρο εισοδήματος. Η κλίμακα ανεβαίνει στο 5% για εισοδήματα πάνω από 24.000 ευρώ και έως 40.000 ευρώ ετησίως, ενώ η τελευταία κλίμακα είναι 10% για εισοδήματα υψηλότερα των 40.000 ευρώ. Ο φορολογικός συντελεστής για τους μη κατοίκους ανέρχεται σε 10%, για το εισόδημά τους από οικονομική δραστηριότητα στο Πριγκιπάτο. Ο γενικός συντελεστής φορολόγησης κεφαλαιακών κερδών ανέρχεται σε 10%, ωστόσο στην πράξη ισχύουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις και φοροαπαλλαγές, ενώ ο φόρος από την πώληση ακινήτων κυμαίνεται από 1% έως 15% ανάλογα με την παλαιότητα του ακινήτου. Ο εταιρικός φόρος ανέρχεται σε 10%, ενώ διεθνείς επιχειρήσεις holding που επενδύουν στο εξωτερικό καταβάλλουν φόρο μόλις 2% επί των κερδών τους και για τους Ομίλους holding ξένων εταιρειών εφαρμόζεται μηδενικός συντελεστής. Επιπλέον, δεν εφαρμόζεται φόρος κληρονομιάς ή περιουσίας, ενώ η μεταβίβαση ακινήτων υπόκειται γενικά σε φόρο με συντελεστή μεταξύ 1,75% και 2,5%. Επίσης, δεν καταβάλλεται φόρος επί εισοδημάτων από επενδύσεις στην Ανδόρρα. Το ύψος των εργοδοτικών εισφορών ανέρχεται σε 14,5% επί του ακαθάριστου μισθού, ενώ επίσης οι εργοδότες παρακρατούν φόρο της τάξεως του 10% επί των αποδοχών των υπαλλήλων τους.

Στο τέλος του 2023 εισήχθη νέο καθεστώς -το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις αρχές του 2024- στη φορολογία ξένων επενδύσεων σε ακίνητα στην Ανδόρρα. Πρόκειται για προοδευτική φορολόγηση, η οποία επιβάλλεται επί της πραγματικής αξίας της αγοράς ακινήτου, με συντελεστές που ποικίλλουν μεταξύ 3% και 10%, ανάλογα με τον αριθμό και τη φύση των ακινήτων που αγοράζονται. Επιπλέον, στις αρχές του 2025 (Μάρτιος) εισήχθη νεότερη νομοθεσία (N. 5/2025) με σκοπό την αναδιάρθρωση του καθεστώτος ξένων επενδύσεων ώστε αφ' ενός να περιοριστούν οι κερδοσκοπικές αγορές ακινήτων και να διασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις θα προσφέρουν προστιθέμενη αξία στην οικονομία της Ανδόρας. Η νέα νομοθεσία επαναπροσδιορίζει την έννοια του ξένου επενδυτή με την επιβολή αυστηρότερων κριτηρίων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, θεσπίζει ποσοτικά όρια στον αριθμό των ακινήτων που μπορούν να αποκτήσουν οι ξένοι επενδυτές, απαγορεύει την ανάπτυξη ακινήτων που χρηματοδοτείται από ξένα κεφάλαια πλην έργων που προσφέρουν οικονομικά προστιθέμενη στέγαση προς ενοικίαση για περίοδο τουλάχιστον 10 ετών, εισάγει νέο προοδευτικό φορολογικό καθεστώς, με συντελεστές 3%, 5% και 10% ανάλογα με τον τύπο και τον όγκο της επένδυσης, καθώς και αυστηρές κυρώσεις και πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβάσεων.

2.6 Αγροτικός τομέας

Η γεωργία βασίζεται κυρίως στην παραγωγή καπνού και στην εκτροφή ζώων, τα οποία αποτελούν δύο βασικά στοιχεία για τη διαφύλαξη του οικοσυστήματος και του τοπίου της Ανδόρας, αποτελούν δε ένα από τα στοιχεία που ελκύνουν τους τουρίστες, προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο, ισχυρή στήριξη και στον τομέα των υπηρεσιών. Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε σειρά πρωτοβουλιών από τον ιδιωτικό τομέα, με τη στήριξη του Κράτους, για τη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης των γεωργικών δραστηριοτήτων και την εισαγωγή νέων καλλιεργειών, με στόχο τη βελτιστοποίηση της απόδοσης της γης. Ο αγροτικός κλάδος συνεισφέρει στο ΑΕΠ της Ανδόρας κατά μόλις 0,52% (στοιχεία 2023).

2.7 Βιομηχανία

Ο βιομηχανικός τομέας αποτελεί ένα μικρό μέρος της οικονομίας της Ανδόρας. Στον κλάδο μεταποίησης απασχολείται το 3,8% των συνολικών εργαζομένων (στοιχεία 2024), συνεισφέροντας κατά 3,7% στο ΑΕΠ (στοιχεία 2023).

2.8 Υπηρεσίες

Η γεωγραφία και το κλίμα της Ανδόρρας, σε συνδυασμό με την έλλειψη πρώτων υλών και ενεργειακών πόρων, έδωσε ώθηση στην ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα δραστηριοτήτων. Οι υπηρεσίες αποτελούν τον σημαντικότερο τομέα της οικονομίας της χώρας, που καλύπτει το 94,4% του ονομαστικού ΑΕΠ (στοιχεία 2023) και το 95,4% του συνόλου των εργαζομένων (στοιχεία 2024). Σημαντικότερες υποκατηγορίες μεταξύ των υπηρεσιών αποτελούν το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο, οι κτηματομεσιτικές υπηρεσίες, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η δημόσια διοίκηση, οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές υπηρεσίες, οι κατασκευές, τα ξενοδοχεία και η εστίαση. Επίσης, η επιχειρηματική διάρθρωση του τομέα των υπηρεσιών χαρακτηρίζεται από την υπεροχή των μικρών επιχειρήσεων.

2.9 Τουρισμός

Ο τουρισμός αποτελεί κύρια πηγή εσόδων του Πριγκιπάτου. Υπάρχει ευρύ φάσμα τουριστικών υπηρεσιών, το οποίο ειδικεύεται στις χειμερινές δραστηριότητες λόγω του ορεινού εδάφους του Πριγκιπάτου, ενώ υπάρχουν σημαντικές εισροές τουριστών και τις άλλες εποχές του έτους. Η μεγαλύτερη επισκεψιμότητα παρατηρείται τους μήνες μεταξύ Δεκεμβρίου και Απριλίου, όπου, κατά μέσο όρο, περίπου το 45% των τουριστών επισκέπτονται τη χώρα για χειμερινές δραστηριότητες. Το ποσοστό αυτό κατά τους επόμενους μήνες της άνοιξης είναι αρκετά χαμηλό, λόγω των καιρικών συνθηκών, οι οποίες δεν ευνοούν τέτοιου είδους δραστηριότητες. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, σημαντικός αριθμός τουριστών που αρέσκονται στην επαφή με τη φύση και τις φυσικές μορφές τουρισμού επισκέπτεται την Ανδόρρα. Άλλοι λόγοι επίσκεψης της Ανδόρρας περιλαμβάνουν τον αθλητισμό, τα ψώνια, την πολιτιστική αναψυχή και την επικοινωνία με φίλους που κατοικούν στη χώρα.

Η Ανδόρρα έχει γενικά στόχο να απορροφά τουρίστες κατά τους θερινούς μήνες, οι οποίοι θα σχεδίαζαν διαφορετικά τις διακοπές τους στην Ισπανία ή στη Γαλλία. Παράλληλα, παρόμοια στρατηγική εφαρμόζεται και για τους χειμερινούς μήνες, με την προσπάθεια να επικεντρώνεται στην προσέλκυση τουριστών για σκι στην Ανδόρρα αντί της Γαλλίας και της Ισπανίας.

Το 2024 οι τουριστικές αφίξεις στην Ανδόρρα εμφανίστηκαν αυξημένες, επανερχόμενες σε επίπεδα αρκετά υψηλότερα εκείνων της πανδημίας. Συγκεκριμένα, το Πριγκιπάτο επισκέφθηκαν το 2024 9.646.656 αλλοδαποί τουρίστες, το 2023 9.367.696 τουρίστες, έναντι 8.426.708 τουριστών το 2022, 5.422.415 τουριστών το 2021, 5.206.632 τουριστών το 2020 και 8.234.993 τουριστών το 2019. Σύμφωνα με στοιχεία του 2024, το 43,5% των τουριστών που επισκέφθηκαν την Ανδόρρα ήταν Ισπανοί, ενώ το 41,4% Γάλλοι. Οι υπόλοιπες εθνικότητες αφορούν ποσοστό 15,1% επί του συνόλου. Η μέση διάρκεια διανυκτερεύσεων είναι 2,50 νύκτες (στοιχεία Απριλίου 2025). Αντίστοιχα, τα άτομα που επισκέπτονται τουριστικά τη χώρα για λίγες μόνο ώρες ανήλθαν σε 5,48 εκατ. το 2024.

2.10 Χρηματοπιστωτικός τομέας

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας της Ανδόρρας είναι ένας από τους κύριους πυλώνες της οικονομίας της. Έπειτα από σειρά συγχωνεύσεων μεγαλύτερων με μικρότερους εγχώριους τραπεζικούς Ομίλους, στην Ανδόρρα λειτουργούν 3 μεγάλοι τραπεζικοί Όμιλοι (οι ANDBANK, MORABANK, Creand), καθώς επίσης 12 Όμιλοι χρηματοοικονομικών επενδύσεων και 27 ασφαλιστικές εταιρείες. Τα τελευταία χρόνια, το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ανδόρρας προχώρησε σε σταθερές ρυθμιστικές αλλαγές, οι οποίες συμβαδίζουν με το διεθνές πλαίσιο,

όπως η εφαρμογή του διεθνούς κανονιστικού πλαισίου που αφορά τη διαφάνεια, τα μέτρα για διεθνή αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και τη νομοθεσία στο πλαίσιο της Νομισματικής Συμφωνίας σε θέματα τραπεζικής και χρηματοοικονομικής ρύθμισης. Η προσαρμογή του τομέα στους ευρωπαϊκούς τραπεζικούς κανονισμούς, η ανάπτυξη των προτύπων φορολογικής διαφάνειας στα πλαίσια του ΟΟΣΑ και η ενοποίηση του νέου ανδορρανού φορολογικού πλαισίου, θα επιτρέψει στην χρηματοπιστωτική αγορά της Ανδόρρας να ανταγωνιστεί με άλλες παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές, ενώ αξιόλογες ευκαιρίες αναμένεται να παρουσιαστούν για τον χρηματοπιστωτικό κλάδο της χώρας εν όψει της Συμφωνίας Σύνδεσης Ε.Ε.-Ανδόρρας.

3. Συμπεράσματα

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Ανδόρρα διαθέτει αναπτυγμένη οικονομία και ελεύθερη αγορά, με κατά κεφαλήν εισόδημα υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο καθώς και από το επίπεδο των γειτόνων της, Ισπανίας και Γαλλίας. Το μερίδιό της στις παγκόσμιες εξαγωγές είναι μεγαλύτερο από αυτό που θα αναμενόταν από το μέγεθος της οικονομίας της.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό τομέα για την οικονομία της Ανδόρρας. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερης οικονομικής σημασίας είναι ο χρηματοπιστωτικός τομέας και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Οι εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα είναι σχετικά περιορισμένες λόγω του μεγέθους της χώρας και της απόστασης, ωστόσο υπάρχει κάποιος χώρος για καλύτερη τοποθέτηση ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά της Ανδόρρας, είτε απ' ευθείας ή ενδεχομένως και μέσω των γειτονικών της χωρών.

4. Πηγές

1. Τμήμα Στατιστικής: <https://www.estadistica.ad/portal/apps/sites/#/estadistica-en>
2. Κυβέρνηση Ανδόρρας: <https://www.govern.ad>
3. Υπουργείο Εξωτερικών: <https://www.exteriors.ad/en>
4. Υπουργείο Οικονομικών: <https://www.finances.ad>
5. Υπουργείο Εμπορίου: <https://www.comerc.ad>
6. Τελωνιακή Αρχή: <https://www.duana.ad>
7. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας: <https://www.mediambient.ad>
8. Υπουργείο Τουρισμού: <https://www.turisme.ad>
9. Υπουργείο Μεταφορών: <https://www.transports.ad/ca>
10. Υπουργείο Γεωργίας: <https://www.agricultura.ad>
11. ΕΛ.ΣΤΑΤ.: <https://www.statistics.gr>